

“Luxuria fa fer cançons, e danses, e sons, e voltes,
e lais als trobadors qui de luxuria son loadors e cantadors”
(*Llibre de Contemplació* cap 143.20).

Carles Magraner presenta un viatge musical per la Mediterrània medieval de la mà dels viatges de Ramon Llull. Les referències musicals dels seus escrits són breus. En el "*Revelatio secretorum artis*" del lul·lista del segle XVIII Ivo Salzinger es dedica un apartat intitolat "*De Secreto Musicae*" on, després de reiterar l'autoritat musical de Boecio i Pitàgores, tracta la divisió del monocordi i les consonàncies, el cercle de quintes i el sistema de solmització de Guido d'Arezzo. Seguint aquest afirma que la música és "*ars inventa ad ordinandum multas voces concordantes in uno canto*". Tanmateix, en "*L'Arbre de la Ciència*" on Llull imagina catorze arbres del saber, està l'Arbre humanal en què una de les seves fulles és la música, on diu que al seu parer l'activitat del músic ha "considerar les veus dispostes a ésser altes e baixes e mijanes, longues e breus, grosses e primes, proporcionades als accents de les vocals e de les consonants, per ço que pusca ornar les veus e les melodies dels estruments qui son plaents a oir, e alegrar los coratges dels homens". Altres referències a la música en l'obra de Llull les trobem, per exemple, en la seva "*Doctrina Pueril*", on escriu: "Musica es art per la qual havem doctrina a cantar e sonar esturments dretament, e tost e espau, alsant e baxant e agual los punts e les veus en tal manera que sien concordants diverses veus e sons. On, aquesta art es, fil, atrobada per so que cantant e ab esturments hom sia loador de Deu. E aquesta art tenen los clergues qui canten en l'esgleya per loar Deu, e contra los comensaments d'esta art son los juglás, qui canten e sonen esturments denant los princeps per vanitat mundana".

Com a paràfrasi de la seva autobiografia de 1311 ("*Vida Coetània*") el programa de concert que presenta Capella de Ministrers circula entre els llocs on va peregrinar Ramon Llull i l'entorn musical que havia en aquests entorns, vinculats també a les obres que va escriure. Així vam començar en el seu pelegrinatge des de Mallorca a Rocamadour i Santiago de Compostel·la l'any 1265. També a Barcelona i Montpeller per visitar el rei Jaume II i on va escriure la seva "*Ars Demonstrativa*" (1283) on, al costat de la Universitat de París, va exercir el seu magisteri. Roma, Gènova, Lió, Marsella, Avinyó o Nàpols són altres de les ciutats que visitarem musicalment juntament amb Xipre, Jerusalem, l'Armènia Menor i Tunísia.

Capella de Ministrers porta des de 1987 desenvolupant una important tasca investigadora i musicològica en favor del patrimoni musical espanyol des de l'edat fins al segle XIX. Durant aquestos quasi 30 anys d'ininterrompuda presència en el panorama nacional i internacional, aquest projecte ha rescatat i difós el nostre llegat musical més proper -relacionat especialment amb el de l'antiga Corona d'Aragó- i ha desenvolupat una fonamental i important activitat entorn al nostre patrimoni cultural històric, fomentant el veritable sentit del concepte de recuperació històrica i indústria cultural.

Més de 1.500 concerts al llarg dels 5 continents i més de 50 discos editats en el mercat internacional avalen una tasca que, d'una banda, recupera gran part del nostre llegat històric més desconegut, i d'altra banda, ho comunica i el difon, en primer lloc a nivell nacional, i després fora de les nostres fronteres, transmetent la imatge i el sentiment d'un territori que estima i protegeix allò que li pertany; del qual es sent orgullós. Capella de Ministrers és una iniciativa privada encapçalada per Carles Magraner, un projecte que ha aconseguit emprendre cadascun d'aquestos projectes vertebrant gran nombre de professionals, consolidant-se com a referent espanyol en aquest tipus de repertori denominat Música Antiga, i afirmant-se com ensemble de referència dels darrers corrents interpretatius històricament documentats.

Si en alguna cosa caracteritza a Carles Magraner és per ser un músic sincer. Un músic que al llarg dels gairebé trenta anys que porta al capdavant de Capella de Ministrers ha evolucionat al mateix temps que ho feia la interpretació de la música antiga, ansiós al principi de recrear en la mesura del possible el passat sonor, convençut avui dia que la música, sigui quina sigui la seva època, és un camp obert a l'experimentació que admet múltiples lectures que no reneguen per res del rigor i de la sensibilitat vers les fonts. Lectures que parteixen del propi context de l'artista, del seu arrelament en el present i de la necessitat de comunicar-se amb un públic a través d'un repertori no sempre fàcil. A Carles Magraner li preocupa imprimir vida i veracitat al repertori que interpreta. Partint dels materials que li arriben del passat la seva proposta és presentar-los com objectes d'un museu en renovació constant, procurant que els nostres sentits, i molt en particular l'oïda, dirigeixquen la seva atenció cap a determinats aspectes de l'objecte sonor original de manera que puguin seguir captivant l'atenció, com ho va fer en el passat.

RAMON LLULL
L'ÚLTIM PELEGRINATGE
Crònica d'un viatge musical per la Mediterrània medieval

CAPELLA DE MINISTRERS
MUSICA RESERVATA BARCELONA
Carles Magraner

Carles Magraner, viella, violes
Aziz Samsaoui, saz çura, ud, çanun
Jota Martínez, viola de roda, organistrum, llaüt otomà i medieval, cítola, setar, gaiterna
José Luis Pastor, llaüt medieval, cítola
Eduard Navarro, duduk, oud, cornamuses, xeremia, xalumó
Miguel Ángel Orero, salteri, percussions
Pau Ballester, tintinnabulum, percussions
Spyros Kaniaris, lyra de Pontos, bouzouki

MUSICA RESERVATA BARCELONA
Isabel Juaneda, Marta Rodrigo, Mercè Trujillo, Jordi Blanco, Tomàs Maxé,
Albert Riera, Antonio Trigueros, Jordi Abelló

Joan Carles Garés, recitats

RAMON LLULL

L'ÚLTIM PELEGRINATGE

Crònica d'un viatge musical per la Mediterrània medieval

CONVERSIÓ, ESTUDI I CONTEMPLACIÓ

Veri dulcis in tempore (*Ms. El Escorial. Z.II.2*)

Ben volgra s'esser poges (*Dansa de G. d'Espanha. Tholozà - fl. 1245–1265*)

Alta trinita beata (*Laudario di Cortona, Ms.91*)

Quan je parti de m'amie (*Motet del Ms. Montpellier H 196/186 f° 242 v°-243 r°*)

Planctus Sanctae Mariae Virginis (*Contrafactum. E-Pm Nr.5*)

Estampida de Rocamadour (*Cantiga de Santa Maria 159 "Non sofre Santa Maria"*)

ELS ANYS DE MIRAMAR I MONTPELLIER. VIATGES A ROMA, GÈNOVA, NÀPOLS I PARIS

Veni Creator Spiritus (*Himne. In festo Pentecostes. Liber Usualis*)

Estampie royal no.5 (*Manuscrit du Roi BNF Ms.844*)

Pax in nomine Domini (*Marcabru*)

Apris ai qu'en chantant plour (*Chansonier Cangé BNF Fr846 10v/11*)

Laude novella (*Laudario di Cortona, Ms.91*)

LA MISSIÓ EN ÀFRICA

Λετοίνα (*Cançò tradicional grega*)

Estampie royal no 4 (*Manuscrit du Roi BNF Ms.844*)

Nu tret herzuo (*Geisslerlieder. Cançò de flagelants*)

Derdj Zidane (*Cançò tradicional del Nord d'Àfrica*)

Quen leixar Santa Maria (*Cantiga de Santa Maria 152. El clergue de Pisa*)

Estampie royal no 8 (*Manuscrit du Roi BNF Ms.844*) & Mikdash (*Cançò sefardí*)

EL VIATGE CAP A LA MORT

Shatakhi Dzernapar (*Cançò tradicional d'Àsia Menor*)

Zurni Trngi (*Cançò tradicional d'Àsia Menor*)

Quant ay lo mon consirat (*Pregària. B. N. Madrid Ms 105, a.A.115*)